

NIXON

מאת אורי אבנרי

הכל בגלל אותה פריצה מיותרת. הכל בגלל מספר קטן. אבסורד.

"I AM NOT A CROOK"

ה צורה היא צורת האבסורד. אבל במהותו דומה המחזה יותר ליצירות הקלאסיות של הבמה המערבית, מחזות האופי. לא אלים אכזריים גזרו עליה על ריצ'ארד המלך, ודא גורל עיוור דחה אותו אל אובדנו. את זרע חורבנו נשא האיש עימו מימי נעוריו. זוהי דרמה גדולה של אופי, בנוסח מחזהו של שקספיר על ריצ'ארד השלישי, מדך אנגליה.

"מוח מזהיר בנפש עכורה." אמר ברל כצנלסון על פינחס לבון. אין אדם התואם הגדרה זו — לפחות בחצייה השני — יותר מריצ'ארד מילהוז ניכסון.

נפש עכורה, ללא תקנה. שום הישג, שום ניצחון, שום עלייה לפיסגה של עוצמה, לא יכלו לתקן נפש פגומה זו.

בראשית צעדיו הפוליטיים קנה את עולמו במעשי-גנבלה. עוד לפני שגז מקד קארתי הטיל את צילו הקודר על אמריקה והפך לשם-דבר במאה לשונות, עלה ניכסון הצעיר על הגל העכור של רדיפת "שמאלנים".

כמה קורבנות חפים-מפשע הפיל? כמה חיים הרס? כמה אנשים יקרים אימלל ורדף עד מותם? כמה אישים שלח לאבדון חברתי, כמו אלג'ר היס? כמה אלפים ממיטב אנשי-הרוח טבעו במבול המוזהם, שהוא עור לפתוח בפניו את הסכר? כמה היגרו, גורשו, התאבדו?

בעבור כל אלה אין ריצ'ארד ניכסון ראוי לרחמים, הנכמרים בליבנו למראש אדם שחרב עליו עולמו. "בנפול אויבך אי תשמח!" מצויה עלינו המוסר של עמנו. השימחה-לאיד משפחה את בעליה, ודא נשפיד את עצמנו למען ניכסון. אך למראה חורבנו, נזכור את החורבן שהביא על הקורבנות שדרם בריצתו אל השיטון.

נפש עכורה. קשה להעלות על הדעת מיוג הרסני יותר של תכונות שליליות. אנוכיות מוחלטת ורדיפת-בצע, עריצות וזקמנות, גזענות חשוכה וחוסר מעצורים מוסריים, שחיתות אישית ושחיתות ציבורית.

בצעדו הראשון אל כס סגן-הנשיא נתפס במעשה-שחיתות — קבלת כסף בניגוד לחוק — והציל את עצמו בנאום מלודרמאטי שניגן על מיתרי-הלב של אנשים טובים ותמימים. לשם כך ניצל את כלבו, צ'קס. כשם שניצל כל חייו כל דבר וכל איש שניתן היה לנצלם. הוא הרים את הכלב מול מצלמות הטלוויזיה, נשבע שזוהי המתנה היחידה שקיבל מימיו.

"I AM NOT A CROOK!" — אינני נוכל! — קרא בשיא הפרשה,

ר גע אחד — בעל המישרה הרמה ביותר בעולם, האיש המסוגל להביא חיים או מוות למאות מיליונים.

בעבור רגע — שום דבר. נוכל עזוב, שמוקד בבושת-יפנים.

לפני שחות משנתיים — מנצח עטור-ההילה במערכת-בחירות דמוקרטית, בעל הרוב הגדול ביותר שצבר אי-פעם משהו בארץ חופשית.

היום — בזוי בעיני מעריציו מאתמול, מגורש בידי חסידיו השוטמים.

SIG TRANSIT GLORIA MUNDI — כך חולפת תהילת העולם.

מאיגרא רמא דבורא עמיקתא — מרוב-המעקה עד לשאולית-חתית. טרגדיה מודרנית.

"NIXON IS THE MAN"

ט רגדיה מודרנית באמת, בת אסכולת האבסורד. טרגדיה הגובלת בפארסה. מחזה כה אבסורדי, עד כי שום מחזאי לא היה מעז להעלותו על הבמה, מחשש פן לא יאמין הקהל כי דבר כזה יכול לקרות אפילו בדימיון הפרוע של סופר מטורף.

קיסר "העולם החופשי". מלך-המלכים של מחצית כדור-הארץ. האיש שמילה אחת מפיו מחוללת הפיכה ביוון, מילחמה בקאמבודיה, הפסקת-אש בתעלת-סואץ, משבר כלי-באירופה. האיש המחזיק את אצבעו על הכפתור האדום של יום-הדין.

איש זה עומד להיבחר שנית. מובטח לו רוב כביר. מוזן ניצב אדם חדוש, שעשה את כל השגיאות האפשריות. אין הוא צריך לעשות דבר, אינו חייב לנאום אף נאום אחד, לא להשתתף באסיפת-בחירות כלשהי. הניצחון מונח בכיסו.

והנה — — —

כמה בלשים-חובבים פורצים למטה-הבחירות של המפלגה היריבה. לשם מה? אין איש יודע. המטרה — כל מטרה — יכלה להיות רק מגוחכת. המעשה כולו מצחיק בחוסר-הרלוונטיות שלו לניצחון הצפוי.

הפורצים נתפסים. איש אינו שם לב לגילוי. הכל נשטף בגלים האדירים של ההישג המוחץ המושג ביום הבחירות. "ניכסון הוא האיש", "עוד ארבע שנים", "אחד מגדולי הנשיאים שראתה רפובליקה גדולה זו מעודה".

ואז, לפתע, בקע קטן, כמעט בלתי-נראה. הנשיא פוטר אותו במשיכת-כפתו ובמילת-גידוף עממית. אך הבקע מתרחב, לאט-לאט. הקירות מודעזעים. עמוד אחד מתמוטט, ועוד אחד ועוד אחד. לאט-לאט קורס הבניין המפואר כולו, וקובר תחתיו את היושב בו.